

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра медико-біологічних основ спорту та фізичної реабілітації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Котляр Ю.В.

“31” 08 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Розробник

Дроботун О.С.

Завідувач кафедри розробника

Гетманцев С.В.

Завідувач кафедри спеціальності

Гетманцев С.В.

Гарант освітньої програми

Яблонська Т.М.

Декан факультету

Тупеев Ю.В.

Начальник НМВ

Шкірчак С. І.

Миколаїв – 2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Фізична реабілітація осіб з обмеженими можливостями	
Галузь знань	22 Охорона здоров'я	
Спеціальність	227 Фізична терапія, ерготерапія	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Фізична терапія, ерготерапія	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	4	
Навчальний рік	2022-2023	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	7 семестр	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредитів / 120 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	30 год	
	30 год	
	60 год	
Відсоток аудиторного навантаження	50 %	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	залік	

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: сформувати систему спеціальних знань з фізичної реабілітації осіб з інвалідністю. Ознайомити студентів із найсучаснішими методами фізичної реабілітації, що застосовуються у відновлювальній терапії осіб з обмеженими можливостями різних категорій, навчити володіти техніками проведення цих заходів.

Завдання:

Теоретичні – дати уявлення про сучасний стан розвитку фізичної реабілітації неповносправних осіб, як самостійної дисципліни. Ознайомити студентів з особливостями організаційної структури системи реабілітації інвалідів в Україні та світі за категоріями, їх соціально-правовим статусом. Дати знання про механізми лікувальної дії окремих методів фізичної реабілітації для кожної категорії неповносправних осіб відповідно до клінічної форми захворювання. В процесі вивчення цього курсу сформувати поняття важливості реабілітаційних методів відновлення здоров'я інвалідів, що має надзвичайне значення для проведення реабілітаційних заходів і адаптації в соціуму людей зі спеціальними потребами.

Практичні – ознайомити студентів із сучасними методами комплексної фізичної реабілітації неповносправних осіб та навчити застосовувати їх на практиці. Навчити володіти всебічним комплексним підходом при складанні індивідуальних реабілітаційних програм для інвалідів різних нозологічних груп. Засвоєння відповідних знань, оволодіння навичками і вміннями має глибокий практичний зміст, тому що під час реабілітації при порушеннях функцій різних органів та їх систем в інвалідів відбувається формування постійних компенсацій порушених функцій.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей:**

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК11	Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями
	ЗК12	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові, предметні)	СК01	Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх

компетентності (СК)		використання і зв'язок з охороною здоров'я
	СК03	Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.
	СК04	Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.
	СК05	Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.
	СК08	Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.
	СК09	Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.
	СК13	Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

Передумови вивчення дисципліни: засвоєння дисциплін «Основи фізичної реабілітації», «Системи побудови програм з фізичної реабілітації», «Фізична реабілітація при захворюваннях ОРА», «Фізична реабілітація при захворюваннях НС», «Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів».

В результаті вивчення дисципліни студент *має знати:*

- суть понять «інвалідність», «реабілітація», «медична реабілітація», «фізична реабілітація» «особа з обмеженими можливостями», «особливі потреби», «особливості психофізичного розвитку», а також причини виникнення цих явищ, їх категорії та види;
- групи інвалідності. Законодавчо закріплені права і свободи інвалідів. Основні напрями реабілітації інвалідів. Специфіку організацію роботи з інвалідами. Кінцеву мету реабілітації інвалідів.
- основні положення нормативно-правових актів, що визначають принципи надання державної реабілітаційної допомоги людям з обмеженими можливостями;
- принципи надання державної допомоги людям з обмеженими можливостями в реабілітаційних центрах України;
- сучасний стан розвитку фізичної реабілітації осіб з обмеженими можливостями, як самостійної дисципліни;
- особливості організаційної структури системи реабілітації інвалідів в Україні та світі за категоріями, їх соціально-правовим статусом;
- механізми лікувальної дії окремих методів фізичної реабілітації для кожної категорії неповносправних осіб відповідно до клінічної форми захворювання;
- сучасні методи комплексної фізичної реабілітації неповносправних осіб та особливості їх практичного застосування;

- принципи складання індивідуальних реабілітаційних програм для інвалідів різних нозологічних груп;

- принципи та структуру Міжнародної класифікації функціонування; домени порушень функцій, структур, активності та участі, факторів оточуючого середовища; шкали для оцінки вищезазначених показників.

має вміти:

- досліджувати і оцінювати функціональні можливості хворого. Визначати ступінь атрофії м'язів і м'язової сили. Визначати обсяг рухливості у суглобах. Визначати показники загальної мобільності пацієнта. Проводити біомеханічні проби;

- складати індивідуальні реабілітаційні програми та індивідуальні реабілітаційні плани хворим з інвалідністю унаслідок ДЦП, спинальної травми, ампутації кінцівок; інвалідами із дисфункціями сенсорних систем, дітям з інвалідністю;

- застосовувати комплекс реабілітаційних заходів у гострій, проміжній і пізній періоди травматичної хвороби спинного мозку;

- здійснювати підготовку до протезування після ампутацій кінцівок, формувати навички користування протезом, відновлювати нормальні рухові стереотипи у хворих, що перенесли ампутації;

- проводити фізичну реабілітацію інвалідів із ампутуваними нижніми кінцівками після протезування на всіх етапах навчання пересуванню на протезі. Застосовувати коригуючі вправи відповідно до компенсаторних змін постави;

- застосовувати функціональну гімнастику для колясочників. Вміти встановлювати коляску та надавати вихідного положення пацієнту в колясці для виконання комплексів вправ: мобілізація; мобілізація із силовими вправами; силові вправи і сенсibiliзація;

- вміти підбирати допоміжні засоби пересування для інвалідів: спеціальні стільці, крісла, меблі та вертикалізатори. Засоби для навчання ходьбі. Поліфункціональні м'які модулі та допоміжне обладнання. Інвалідні крісла-коляски. Надавати хворому правильного положення в кріслі-калясці для попередження утворення пролежнів;

- організовувати фізичну реабілітацію особам, що страждають дитячим церебральним паралічем відповідно до клінічної форми. Складати комплекс реабілітаційних заходів у лікуванні хворих на ДЦП. Володіти методиками фізичної реабілітації за допомогою фізичних вправ: ЛФК і лікувальна гімнастика при ДЦП (розвиток реакцій випрямлення і рівноваги; розвиток функції руки і предметно-маніпулятивної діяльності; зорово-моторної координації; гальмування і подолання неправильних поз і положень; попередження формування вторинного порочного рухового стереотипу). Володіти технікою масажу при ДЦП. Вміти відпускати фізіотерапевтичні процедури;

- проводити фізичну реабілітацію інвалідів із порушенням слуху та зору відповідно до адаптаційно-компенсаторних можливостей організму. Складати індивідуальні програми реабілітації, використовуючи фізіотерапію, механотерапію, працетерапію, лікувальну гімнастику (загальнозміцнюючі та спеціальні вправи для тренування окорухових реакцій); корегуючу гімнастику. Вміти корегувати вторинні відхилення;

- користуватися доменами МКФ; проводити оцінку порушень функцій та структур організму, активності та участі; створювати МКФ-профіль пацієнта.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають вміння:

ПРН 4	Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.
ПРН 6	Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.
ПРН 7	Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).
ПРН 8	Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.
ПРН 9	Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.
ПРН 11	Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.
ПРН 12	Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.
ПРН 13	Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.
ПРН 18	Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Тематичні модулі	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Законодавчі та організаційні аспекти реабілітації осіб з обмеженими можливостями	10	10	20
2	Використання МКФ в реабілітації осіб з обмеженими можливостями	10	10	20
3	Реабілітація осіб з обмеженими можливостями різних нозологічних груп	10	10	20
	Всього за курсом	30	30	60

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Загальні основи фізичної реабілітації 1. Визначення та завдання реабілітації 2. Види реабілітації 3. Принципи реабілітаційного процесу 4. Етапи, засоби та методи реабілітаційного впливу 5. Реабілітаційний діагноз, реабілітаційний прогноз та потенціал
2	Тема 2. Система реабілітації осіб з обмеженими можливостями 1. Наукове і методичне забезпечення реабілітаційних установ 2. Складові системи реабілітації інвалідів 3. Реабілітаційні установи 4. Особливості амбулаторної реабілітації осіб з обмеженими можливостями
3	Тема 3,4. Програми реабілітації осіб з обмеженими можливостями 1. Державна типова програма реабілітації інвалідів 2. Індивідуальна програма реабілітації інвалідів 3. Індивідуальний реабілітаційний план 4. Реабілітаційні маршрути
4	Тема 5. Критерії ефективності реабілітації 1. Система об'єктивізації ефективності медичної реабілітації 2. Методика визначення потреби хворих в реабілітації 3. Клінічні та соціальні критерії ефективності реабілітаційних заходів 4. Якість життя як інтегральний показник ефективності реабілітації
5	Тема 6. Міжнародна класифікація функціонування та її застосування у реабілітації осіб з обмеженими можливостями 1. Поняття про МКФ. Принципи МКФ. 2. Структура МКФ. 3. Методика оцінки за допомогою МКФ. 4. Створення профілю пацієнта на основі МКФ.
6	Тема 7, 8. Реабілітаційний цикл: обстеження та оцінка в категоріях МКФ 1. Поняття реабілітаційного циклу та його структура. 2. Комплексна модель менеджменту пацієнта. 3. Діагностика порушень структур і функцій. 4. Визначення обмеження активності та участі.

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Фактори зовнішнього середовища, що впливають на реабілітаційний потенціал хворого. 6. Опитувальники та шкали для визначення обмежень активності, участі та контекстуальних факторів. 7. Формулювання реабілітаційного діагнозу в категоріях МКФ.
7	<p>Тема 9. Реабілітаційний цикл: постановка цілей реабілітації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття цілі в реабілітаційній практиці. Види реабілітаційних цілей. 2. Визначення цілей реабілітації на основі реабілітаційного діагнозу. 3. SMART-модель постановки реабілітаційних цілей. 4. Короткострокові цілі у реабілітації. 5. Довгострокові цілі у реабілітації. 6. Постановка цілей реабілітації мультидисциплінарної командою 7. Планування реабілітаційних втручань.
8	<p>Тема 10. Дитячий церебральний параліч як фактор стійкої інвалідизації дітей</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення ДЦП. Поширеність церебрального паралічу. 2. Патогенні чинники церебральних паралічів 3. Класифікація ДЦП 4. Рухові порушення при спастичності 5. Діагностичні шкали, що використовуються для оцінки рухової дисфункції дітей із ДЦП 6. Реабілітаційний прогноз залежно від рівня GMFCS
9	<p>Тема 11. Методики реабілітації дітей із ДЦП</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медико-соціальна реабілітація дітей з церебральним паралічем 2. Соціально-педагогічна реабілітація 3. Авторські методики реабілітації дітей із ДЦП 4. Основні методики оцінки ефективності реабілітаційних впливів та визначення статусу хворої дитини
10	<p>Тема 12. Особливості фізичної реабілітації осіб із хребтно-спинномозковою травмою</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про спинномозкові травми. 2. Перша допомога при підозрі на травму хребта. 3. Принципи та організація реабілітації хворих ХСМТ 4. Особливості обстеження осіб ХСМТ 5. Реабілітаційний прогноз 6. Підбір методів та засобів фізичної реабілітації.
11	<p>Тема 13. Особливості фізичної реабілітації осіб з ампутаціями</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види ампутацій, показання та протипоказання 2. Вади розвитку кукси 3. Види протезів верхніх та нижніх кінцівок 4. Протези молочних залоз
12	<p>Тема 14. Фізична реабілітація осіб з ампутаціями верхніх кінцівок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, завдання та загальна специфіка реабілітації осіб з ампутаціями верхніх кінцівок 2. Ранній післяопераційний етап. Догляд за куксою та розвиток компенсаторних можливостей. 3. Пізній післяопераційний етап. 4. Підготовка до протезування. Особливості підбору протезу. 5. Відновлення та/або заміщення функцій верхньої кінцівки. Навчання користуванню протезом.
13	<p>Тема 15. Фізична реабілітація осіб з ампутаціями нижніх кінцівок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, завдання та загальна специфіка реабілітації осіб з ампутаціями нижніх кінцівок 2. Ранній післяопераційний етап. Догляд за куксою та розвиток компенсаторних можливостей. 3. Пізній післяопераційний етап. Вертикалізація хворого. Навчання користуванням

	<p>допоміжними засобами реабілітації: милиці, колісне крісло, спеціалізовані меблі.</p> <p>4. Підготовка до протезування. Особливості підбору протезу.</p> <p>5. Відновлення опорної функції нижньої кінцівки. Навчання користуванню протезом. Відновлення функції ходьби.</p>
--	--

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, підгрупових) занять

№	Тема заняття / план
1	<p>Тема 1. Організаційна структура системи реабілітації осіб з обмеженими можливостями в Україні та світі</p> <p>5. Поняття інвалідності, моделі інвалідності, уроджена та набута інвалідність.</p> <p>6. Категорії та групи інвалідності.</p> <p>7. Законодавчі аспекти реабілітації інвалідів в Україні.</p> <p>8. Основні напрями реабілітації осіб з обмеженими можливостями та шляхи їх реалізації.</p> <p>9. Організація діяльності реабілітаційних закладів для осіб з обмеженими можливостями.</p>
2	<p>Тема 2. Організація діяльності реабілітаційних закладів.</p> <p>1. Типове положення про реабілітаційну установу (кабінет, відділення, центр).</p> <p>2. Стаціонарна, амбулаторна та домашня форми реабілітаційної допомоги.</p> <p>3. Структура реабілітаційного процесу.</p> <p>4. Реабілітаційне обстеження.</p> <p>5. Планування та здійснення реабілітаційних впливів.</p> <p>6. Оцінка ефективності реабілітаційних заходів.</p>
3	<p>Тема 3,4. Програми реабілітації осіб з обмеженими можливостями</p> <p>1. Аналіз державної типової програми реабілітації інвалідів</p> <p>2. Індивідуальна програма реабілітації інвалідів</p> <p>3. Індивідуальний реабілітаційний план</p> <p>4. Реабілітаційні маршрути</p>
4	<p>Тема 5. Критерії ефективності реабілітації</p> <p>1. Система об'єктивізації ефективності медичної реабілітації</p> <p>2. Методика визначення потреби хворих в реабілітації</p> <p>3. Клінічні та соціальні критерії ефективності реабілітаційних заходів</p> <p>4. Якість життя як інтегральний показник ефективності реабілітації</p>
5	<p>Тема 6. Міжнародна класифікація функціонування та її застосування у реабілітації осіб з обмеженими можливостями</p> <p>1. Поняття про МКФ. Принципи МКФ.</p> <p>2. Структура МКФ.</p> <p>3. Методика оцінки за допомогою МКФ.</p> <p>4. Створення профілю пацієнта на основі МКФ.</p>
6	<p>Тема 7, 8. Реабілітаційний цикл: обстеження та оцінка в категоріях МКФ</p> <p>1. Поняття реабілітаційного циклу та його структура.</p> <p>2. Комплексна модель менеджменту пацієнта.</p> <p>3. Діагностика порушень структур і функцій.</p> <p>4. Визначення обмеження активності та участі.</p> <p>5. Фактори зовнішнього середовища, що впливають на реабілітаційний потенціал хворого.</p> <p>6. Опитувальники та шкали для визначення обмежень активності, участі та контекстуальних факторів.</p> <p>7. Формулювання реабілітаційного діагнозу в категоріях МКФ.</p>
7	<p>Тема 9. Реабілітаційний цикл: постановка цілей реабілітації</p> <p>1. Поняття цілі в реабілітаційній практиці. Види реабілітаційних цілей.</p> <p>2. Визначення цілей реабілітації на основі реабілітаційного діагнозу.</p> <p>3. SMART-модель постановки реабілітаційних цілей.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Короткострокові цілі у реабілітації. 5. Довгострокові цілі у реабілітації. 6. Постановка цілей реабілітації мультидисциплінарної комендою 7. Планування реабілітаційних втручань.
8	<p>Тема 10. Дитячий церебральний параліч як фактор стійкої інвалідизації дітей</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про ДЦП, етіологія та патогенез захворювання 2. Класифікація форм ДЦП та їх клінічні прояви. 3. Діагностика рухової, сенсорно-моторної та когнітивної сфер дітей із ДЦП. 4. Діагностичні шкали, що використовуються для оцінки рухової дисфункції дітей із ДЦП 5. Реабілітаційний прогноз залежно від рівня GMFCS
9	<p>Тема 11. Методики реабілітації дітей із ДЦП</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні цілі та завдання реабілітації дітей із ДЦП. 2. Методи та етапи реабілітації дітей із ДЦП. 3. Авторські методики реабілітації дітей із ДЦП.
10	<p>Тема 12. Особливості фізичної реабілітації осіб із хребтно-спинномозковою травмою</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про спинномозкові травми. 2. Перша допомога при підозрі на травму хребта. 3. Принципи та організація реабілітації хворих ХСМТ 4. Особливості обстеження осіб ХСМТ 5. Реабілітаційний прогноз 6. Підбір методів та засобів фізичної реабілітації.
11	<p>Тема 13. Особливості фізичної реабілітації осіб з ампутаціями</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види ампутацій, показання та протипоказання 2. Вади розвитку кукси 3. Види протезів верхніх та нижніх кінцівок 4. Протези молочних залоз
12	<p>Тема 14. Фізична реабілітація осіб з ампутаціями верхніх кінцівок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, завдання та загальна специфіка реабілітації осіб з ампутаціями верхніх кінцівок 2. Ранній післяопераційний етап. Догляд за куксою та розвиток компенсаторних можливостей. 3. Пізній післяопераційний етап. 4. Підготовка до протезування. Особливості підбору протезу. 5. Відновлення та/або заміщення функцій верхньої кінцівки. Навчання користуванню протезом.
13	<p>Тема 14. Фізична реабілітація осіб з ампутаціями нижніх кінцівок</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, завдання та загальна специфіка реабілітації осіб з ампутаціями нижніх кінцівок 2. Ранній післяопераційний етап. Догляд за куксою та розвиток компенсаторних можливостей. 3. Пізній післяопераційний етап. Вертикалізація хворого. Навчання користуванням допоміжними засобами реабілітації: милиці, колісне крісло, спеціалізовані меблі. 4. Підготовка до протезування. Особливості підбору протезу. 5. Відновлення опорної функції нижньої кінцівки. Навчання користуванню протезом. Відновлення функції ходьби.

4.3. Завдання для самостійної роботи

Підготувати індивідуальну роботу на одну із запропонованих тем.

Обсяг роботи має складати – 10-15 сторінок. До загального обсягу роботи не входять додатки, глосарій, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації. Робота має бути акуратно написана від руки або

надрукована з дотриманням стилістичних і граматичних норм. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці роботи.

Текст викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4(210 x 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання - "За шириною"; міжрядковий інтервал "Полуторний" (1,5 Lines); абзацний відступ – п'ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., лівє – 3 см, правє – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Скорочення слів та словосполучень мають відповідати чинним стандартам з бібліотечної та видавничої справи (наприклад: Міністерство внутрішніх справ України (далі – МВС)).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (стандартний відступ, визначений текстовими редакторами на ПК).

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Переніс слів у заголовках розділів слід уникати. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом, при друкованому виготовленні письмової роботи, повинна становити не менше двох рядків.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок. Титульний аркуш (додається) включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, як правило, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

При використанні літературних джерел в тексті письмової роботи можуть бути два варіанти посилань на них. Перший – це посторінкові посилання (виноски): коли на сторінці цитується джерело, то внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка. Другий – коли в разі посилання на літературне джерело у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані, наприклад [3, с. 17].

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після прешого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

Теми рефератів з дисципліни

1. Загальнопатологічні аспекти спинальної травми
2. ЛФК в системі реабілітації хворих із травматичною хворобою хребта та спинного мозку (2 години).
3. Тракційна ротаційна маніпуляцій на технологія при травмах хребта та спинного мозку (2 години).

4. Фізіотерапія в системі реабілітації хворих із травматичною хворобою хребта та спинного мозку (2 години).
5. Методи та принципи фізичної реабілітації неповносправних із ампутованими нижніми кінцівками в післяопераційний період (2 години).
6. Етапи фізичної реабілітації інвалідів із ампутованими нижніми кінцівками після протезування (2 години).
7. Фізична реабілітація інвалідів, що перенесли ампутацію верхніх кінцівок (2 години)
8. Структура та зміст оздоровчої фізичної культури і спорту відповідно до спортивної класифікації інвалідів із ураженням опорно-рухового апарату.
9. Організація фізичної реабілітації, що страждають дитячим церебральним паралічем.
10. Фізична реабілітація при розсіяному склерозі.
11. Нетрадиційні методи в комплексній реабілітації неповносправних осіб.
12. Фізична реабілітація інвалідів із захворюваннями серцево-судинної системи.
13. Фізична реабілітація інвалідів із порушенням слуху.
14. Фізична реабілітація інвалідів із порушенням зору.
15. Значення та можливості фізичної культури для корекції і вдосконалення моторики інваліда.
16. Адаптивна фізична культура та інваспорт.
17. Сучасний стан спортивного руху інвалідів.
18. Вплив спортивної діяльності на соціальну інтеграцію інваліда.
19. Принципи підбору допоміжних засобів пересування для інвалідів.
20. Реабілітація інвалідів із застосуванням тренажерів

Забезпечення освітнього процесу

Навчально-методичний матеріал: конспекти лекцій та практичних занять.

Мережа Інтернет: доступ до сайтів університетів та інших сайтів, що необхідні для навчального процесу

Обладнання: Демонстраційні таблиці. Мультимедійне обладнання:

мультимедійний проектор, ноутбук, проекційний екран, смарт-телевізор.

Презентації, відеоматеріали, електронні версії лекцій та інших методичних матеріалів.

Підсумковий контроль

5.1 Перелік питань підсумкового контролю (іспит)

1. Призначення і використання в реабілітації клієнтів Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та МКФ – діти, підлітки (МКФ-ДП).
2. Визначення понять «реабілітація», «фізична реабілітація», «медична реабілітація», «ерготерапія».
3. Місце медичної реабілітації в системі охорони здоров'я. Історія розвитку медичної та фізичної реабілітації.
4. Структура служби медичної реабілітації в Україні.
5. Види реабілітаційних послуг.

6. Принципи формування і реалізації індивідуальної програми реабілітації. Поняття про раннє втручання.
7. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 06.10.2005 р.
8. Основні завдання реабілітації. Принципи реабілітації.
9. Види та засоби реабілітації.
10. Класифікація методів реабілітації.
11. Періоди та етапи медичної реабілітації.
12. Структура реабілітаційної служби в Україні.
13. Карта реабілітації інваліда. Синдромальний підхід до медичної реабілітації.
14. Виконавці реабілітаційних програм: реабілітаційно-лікувальні (лікувально-профілактичні) установи; реабілітаційно-оздоровчі установи реабілітаційно-протезні установи.
15. Організація діяльності реабілітаційних центрів для осіб з обмеженими можливостями.
16. Загальні протипоказання до направлення хворих на реабілітаційне стаціонарне лікування.
17. Структура центрів (відділень) реабілітації. Склад та функціональні обов'язки реабілітаційної комісії.
18. Диспансеризація - активний метод динамічного спостереження за хворими, що страждають на хронічні захворювання. Мета диспансеризації.
19. Диспансерні групи. Обсяг обов'язкових обстежень під час щорічних оглядів.
20. Категорії осіб з особливими потребами.
21. Фізичні чинники, застосовані в фізіотерапії: природні (вода, клімат, грязь та ін.) і преформовані, що отримуються штучним шляхом (електролікування, ультразвук тощо).
22. Апаратна фізіотерапія (ФЗТ) як метод реабілітації.
23. Принципи сучасної ФЗТ. Показання та протипоказання до застосування ФЗТ.
24. Трудотерапія – активний метод відновлення порушених функцій і працездатності хворого з допомогою трудових операцій. Види трудотерапії. Характеристика методу.
25. Механотерапія – дозвані, ритмічно повторювані фізичні вправи на спеціальних тренажерах. Характеристика методу.
26. Методичні принципи кінетотерапії (ЛФК). Протипоказання (абсолютні і відносні) до призначення кінетотерапії.
27. Засоби та форми кінетотерапії: основні і додаткові.
28. Рухові режими на стаціонарному амбулаторно-поліклінічному і санаторно-курортному етапах реабілітації. Завдання лікувальної фізкультури для відповідних періодів лікування.
29. Механізми лікувальної дії фізичних вправ. Методичні принципи ЛФК. Протипокази до призначення ЛФК.
30. Лікувальна фізкультура (ЛФК) як основний засіб фізичної реабілітації осіб з інвалідністю.
31. Сутність і механізм дії масажу. Системи, форми і методи масажу.
32. Види масажу.

33. Основні прийоми масажу.
34. Вплив масажу на органи і системи людини.
35. Застосування інноваційних видів реабілітації спеціалістами реабілітаційних центрів для осіб з обмеженими можливостями.
36. Санаторно-курортне лікування як відновний засіб при хронічних захворюваннях внутрішніх органів та реабілітації осіб з інвалідністю.
37. Курортологія. Види санаторно-курортних закладів. Профілі санаторіїв. Завдання санаторно-курортного лікування.
38. Кліматотерапія. Основні кліматичні чинники. Основні види кліматотерапії: аеротерапія, геліотерапія, таласотерапія, спелеотерапія.
39. Бальнеотерапія. Лікувальні мінеральні води. Бальнеологічні курорти.
40. Теплолікування. Парафінотерапія. Кріотерапія. SPA-лікування.
41. Гідротерапія. Гідромасаж. Лікувальні душі. Лікувальні ванни.
42. Пелоїдотерапія. Грязелікувальні курорти.
43. Медична та фізична реабілітація та супровід дітей при обмеженнях самообслуговування, самостійного пересування, орієнтації; спілкування, контролювання своєї поведінки, навчання.
44. Медична реабілітація дітей, хворих на дитячий церебральний параліч (ДЦП)
45. Профілактика виникення деформацій, контрактур та тугорухливості суглобів кінцівок у дітей з обмеженими руховими можливостями. Застосування допоміжних пристроїв та ортезів для оптимізації рухового режиму дітей з ДЦП.
46. Філософія та основні функції МКФ
47. Структура МКФ. Основні домени.
48. Використання МКФ для постановки реабілітаційного діагнозу.
49. Поняття реабілітаційного циклу: оцінка, планування, втручання, контроль.
50. Базові набори МКФ та їх застосування у плануванні реабілітаційних інтервенцій осіб з обмеженими можливостями.
51. Структура та особливості етапної реабілітації дітей з різними формами ДЦП.
52. Застосування авторських методик реабілітації для дітей з ДЦП (Боббат-терапія, Войта-терапія, метод динамічної пропріоцептивної корекції тощо).
53. Поняття про спинальну травму. Види спинальних травм.
54. Реабілітаційна оцінка пацієнтів зі спинальною травмою.
55. Етапи та особливості реабілітації спинальних хворих.
56. Використання допоміжних засобів у реабілітації спинальних хворих.
57. Створення реабілітаційного та ергономічного середовища як елемент комплексної реабілітації спинальників.
58. Особливості комплексної реабілітації осіб, що зазнали ампутацій кінцівок.
59. Фізична реабілітація осіб з ампутаціями верхніх кінцівок на різних етапах відновлення.
60. Фізична реабілітація осіб з ампутаціями нижніх кінцівок на різних етапах відновлення.

5.2. Зразок «нульового» варіанту іспитового білету

ІСПИТОВИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет ім. П.Могили

Рівень вищої освіти – бакалавр

Галузь знань: 22 Охорона здоров'я

Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія

Навчальна дисципліна

Фізична реабілітація осіб з обмеженими можливостями

Варіант №0

1. Принципи формування і реалізації індивідуальної програми реабілітації. Поняття про раннє втручання.
2. Використання допоміжних засобів у реабілітації спинальних хворих.
3. Практичне завдання: Хвора 3 років. Діагноз: ДЦП, спастична тетраплегія, GMFCS-V. Клінічні дані: народилася недоношеною з явищами гіпоксії мозку. При огляді: тетрапарез з вираженою спастичністю, псевдобульбарний синдром, косоокість, зниження слуху. Інтелект знижений. Контрактури суглобів верхніх і нижніх кінцівок, деформація хребта. Дитина самотійно не рухається, не розмовляє. Складіть програму реабілітації.

Схвалено на засідання кафедри медико-біологічних основ спорту та фізичної реабілітації

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

За повну розгорнуту відповідь на іспиті за 1 питання студент отримує 10 балів, за 2 та 3 питання по 15 балів:

8-10 балів: глибоке засвоєння програмного матеріалу; повна відповідь на питання;

5-7 балів: повне засвоєння програмного матеріалу і вміння орієнтуватися в новому; змістовні відповіді на запитання;

3-4 балів: часткове, неповне висвітлення змісту питання; неточність при відповіді; є розуміння основних положень матеріалу.

0-2 бали: за не опанування значної частини програмного матеріалу; незнання теорії основних питань і термінів;

11-15 балів: глибоке засвоєння програмного матеріалу; повна відповідь на питання;

7-10 балів: повне засвоєння програмного матеріалу і вміння орієнтуватися в новому; змістовні відповіді на запитання;

4-6 балів: часткове, неповне висвітлення змісту питання; неточність при відповіді; є розуміння основних положень матеріалу.

0-3 бали: за не опанування значної частини програмного матеріалу; незнання теорії основних питань і термінів;

Максимальна кількість балів за іспит становить 40 балів.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Виконання практичних завдань (15 практ. по 3 бали)	45
2	Виконання завдання до самостійної роботи студентів	15
3	Іспит	40
	Всього	100

Усна відповідь на практичному занятті

3 бали	Студент має глибокі міцні і системні знання з теми, використовує наукову термінологію, вільно володіє понятійним апаратом. Правильно планує свою самостійну роботу. Будує відповідь логічно, послідовно, розгорнуто, використовуючи наукову термінологію.
2 бали	Студент має міцні ґрунтовні знання, вміє застосовувати їх на практиці, але може допустити неточності, окремі помилки в формулюванні відповідей.
1 бали	Студент знає програмний матеріал повністю; має практичні навички в аналізі системи заходів, які здійснюються при оздоровчо-рекреаційній руховій активності з різними верствами населення; недостатньо вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми.

Написання та захист реферату

15 балів	Запропонована студентом робота викладена в обсязі, що вимагається, оформлена грамотно, спирається на базовий теоретичний і практичний матеріал, містить нову, нетрадиційну інформацію з даного питання і пропозиції щодо її практичного застосування.
12-14 балів	Запропонована студентом робота викладена в обсязі, що вимагається, оформлена грамотно, спирається переважно на базовий теоретичний і практичний матеріал, містить фрагменти нової, нетрадиційної інформації. Оформлення роботи має незначні недоліки.
8-11 балів	Запропонована студентом робота викладена в необхідному обсязі, оформлена грамотно, включає базовий теоретичний та практичний вихід, але містить певні недоліки у висвітленні питання, яке досліджувалось. Оформлення роботи має деякі недоліки.
4-7 балів	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але не має практичного виходу. Виклад матеріалу неточний, присутні значні недоліки у висвітленні теми та оформленні роботи.
2-3 бали	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але тема розкрита неповністю. Виклад матеріалу неточний, присутні недоліки у висвітленні теми. Обсяг та оформлення запропонованої роботи мають значні неточності.
1 бал	Робота базується на фрагментарних знаннях з курсу. Тема дослідження не розкрита. Оформлення не відповідає вимогам.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основні:

1. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник. За заг. редакцією Байди Л.Ю., Красюкової-Еннс О.В. / Кол. авторів: Байда Л.Ю., Красюкова-Еннс О.В., Буров С.Ю., Азін В.О., Грибальський Я.В., Найда Ю.М. К., 2012. - 216 с.
2. Іпатов А.В., Сергієні О.В., Науменко Л.Ю., Войтчак Т.Г. Концептуальні підходи до формування багатофункціональної структурно-організаційної системи реабілітації інвалідів в Україні // Сучасні аспекти медико-соціальної експертизи, реабілітації хворих та післядипломної підготовки лікарів: Тези науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю Кафедри медико-соціальної експертизи ФПО Дніпропетровської державної медичної академії. – Дніпропетровськ, 2004. – С. 23-33.
3. Крук Б. Р., Куц О. С. Нові технології фізичної реабілітації неповносправних осіб з хребетно-спинномозковою травмою шийного відділу. Львів: Українські технології, 2006. 135 с.
4. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина (Вибрані лекції для студентів)/ Абрамов В.В., Клапчук В.В., Смирнова О.Л. та ін.; за ред. проф. В.В Клапчука. – Дніпропетровськ: Медакадемія, 2006. – 179 с.
5. Лікувально-реабілітаційний масаж: навч. посіб. / Д. В. Вакуленко [та ін.]. - Київ : ВСВ Медицина, 2020. - 568 с.
6. Лянной Ю. О. Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Ю. О. Лянной ; ред. Ю. О. Лянной. - Суми : Вид-во Сум. ДПУ ім. А. С. Макаренка, 2020. - 368 с. .
7. Магльований А.В. Основи фізичної реабілітації : навч. посібник/ А.В. Магльований, В.М. Мухін, Г.М. Магльована. – Львів : Ліга-Прес, 2006. – 147 с.
8. Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами і захворюваннями нервової системи : навч. посібник. Київ : Олімпійська література, 2006. 196 с.
9. Маруніч В.В., Шевчук В.І. Особливості організації реабілітації інвалідів в Україні // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 30-річчю Українського державного НДІ реабілітації інвалідів МОЗ України “Актуальні питання медико-соціальної експертизи та реабілітації інвалідів” 16-17 вересня 2004 р. – Вінниця, 2004. – с. 13-25.
10. Маруніч В.В., Шевчук В.І. Про задачі, принципи і напрямки діяльності регіональних реабілітаційних центрів // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої 30-річчю Українського державного НДІ реабілітації інвалідів МОЗ України “Актуальні питання медико-соціальної експертизи та реабілітації інвалідів” 16-17 вересня 2004 р. – Вінниця, 2004. – с. 13-25.
11. Маруніч В. В., Шевчук В. І., Яворовенко О. Б. Методичний посібник з питань реабілітації інвалідів: Посібник. – Вінниця: О. Власюк, 2006. – 212 с.
12. Медична та соціальна реабілітація: навчальний посібник / за заг. ред. І.Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. Тернопіль: ТДМУ, 2005. 402 с.

7.2. Додаткові:

1. Бісмак О.В. Основи фізичної реабілітації: навч. посіб. / О.В. Бісмак, Н.Г. Мельник. – Х.: Вид-во Бровін О.В., 2010 – 120 с.
2. Кокун ОМ. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: Монографія. - К.: Міленіум, 2004. - 265 с.
3. Лікувальна фізкультура в санаторно-курортних закладах. За ред. Л.І.Фісенко. –Київ. -2005. –402 с.9.
4. Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи: навч. посібник. – К.: Олімпійська література, 2006. – 196с.
5. Порада А.М. Основи фізичної реабілітації: Навч. Посібник / А.М Порада, О.В. Солодовник, Н.Є. Прокопчук.- 2-е вид. – К.: Медицина, 2008.- 248 с.
6. Соколовський В.С. та ін. Лікувальна фізична культура: Підручник / В.С. Соколовський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. –Одеса: Одес. держ. мед. ун-т. –2005. –234 с. –(Б-ка студента-медика).
7. Фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи: навч. посібник / Д. М. Воронін, Є. О. Павлюк. – Хмельницький: ХНУ, 2001. – 143с.

7.3. Інтернет-ресурси:

1. Рада ерготерапевтів європейських країн / Council of Occupational Therapists for the European Countries <http://www.cotec-europe.org>
2. Світова федерація ерготерапевтів / World Federation of Occupational Therapists (WFOT) <http://www.wfot.org>
3. Международная классификация функционирования, ограниченный жизнедеятельности и здоровья: МКФ: краткая версия. [Електронний ресурс]. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/85930/1/9241545445_rus.pdf?ua
4. Про затвердження інструкції про встановлення груп інвалідності: Наказ Міністерства Охорони Здоров'я України від 05.09.2011 №561. / Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1295>
5. Про затвердження клінічних протоколів санаторно-курортного лікування в санаторно-курортних закладах (крім туберкульозного профілю) для дорослого населення» (зі змінами): Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 06.02.2008 № 56. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_ci/pg_gbnroe/index.htm.
6. Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда та Порядку їх складання: Наказ МОЗ України від 08.10.2007 №623 / Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1197-07>
7. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/31-2022-%D0%BF#Text>
8. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>
9. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>